

EURÓPSKA ÚNIA

Európsky fond regionálneho rozvoja

Hodnotiaca správa z prípravy IÚS

Spracoval: Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, 2022

Táto správa bola spracovaná v rámci implementácie projektu „Efektívne zapojenie občianskej spoločnosti do programovania, implementácie a monitorovania EŠIF zavádzaním participatívnych postupov 2“, spolufinancovaného Európskou úniou z prostriedkov operačného programu Technická pomoc 2014 – 2020, ktorý bol podporený z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Autorky: Natália Cígerová, Lucia Bárdošová, Andrea Nina Gašlarovičová, Lenka Ilčíková, Ľubica Lachká

KONTEXT

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej len “ÚSV ROS”), v spolupráci s Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (ďalej len “MIRRI”) od roku 2016 implementuje spoločný projekt zameraný na posilnenie partnerstva, participatívnosti a transparentnosti pri riadení fondov EÚ. Cieľom projektu je posilniť dialóg a spoluprácu štátu s odborníkmi z praxe, zástupcami mimovládnych neziskových organizácií, ako aj ďalšími prijímateľmi podpory z fondov EÚ.

V rámci štvrtej fázy projektu “Efektívne zapojenie občianskej spoločnosti do programovania, implementácie a monitorovania EŠIF zavádzaním participatívnych postupov 2” sme sa prvý krát rozhodli zamerať časť aktivít ÚSV ROS aj na regionálnu úroveň, konkrétne na proces prípravy Integrovaných územných stratégií (ďalej len “IÚS”).

Aktivity sme realizovali prostredníctvom regionálnych koordinátoriek, ktoré mali pridelené kraje podľa územnej príslušnosti (okrem BSK a TTSK, ktoré odmietli ponuku spolupráce). Pri realizovaní aktivít sme spolupracovali okrem zástupcov vyšších územných celkov aj so zástupcami MIRRI.

V predkladanom materiáli “Hodnotiaca správa z prípravy IÚS” popisujeme ako sa pripravovali IÚS v jednotlivých krajoch z hľadiska zapojenia partnerov a ako sa kreovali Rady partnerstva, ktoré sú rozhodovacím orgánom pri tvorbe a implementácii IÚS.

V správe formulujeme odporúčania, ktoré vychádzajú z príkladov dobrej praxe a z identifikovaných problémov, počas procesu prípravy IÚS.

Metodicky prípravu IÚS zastrešuje MIRRI, Odbor koordinácie územných stratégií, ktorý vydal aj dokument *Jednotný metodický rámec pre prípravu integrovaných územných stratégií a integrovaných územných investícií v Slovenskej republike v programovom období 2021 – 2027*. Súčasťou metodického dokumentu je aj vzorový Štatút Rady partnerstva, resp. Kooperačnej rady, ktorým sa kraje a mestá pri príprave IÚS a Rád partnerstva riadili.

INTEGROVANÝ ÚZEMNÝ ROZVOJ AKO JEDEN Z HLAVNÝCH CIEĽOV EÚ

Všeobecne môžeme integrovaný územný rozvoj chápať ako spôsob riešenia územných výziev bez ohľadu na administratívne hranice regiónu. Špecifiká integrovaného územného rozvoja stanovuje Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady EÚ č. 2021/1060. V programovom období 2021 – 2027 kladie Európska únia zvýšený dôraz na integrovaný územný rozvoj prostredníctvom cieľa 5 “Európa bližšie k občanom”, ktorý je vyhradený na podporu trvalo udržateľného a integrovaného územného

rozvoja a s využitím komplexných integrovaných riešení so zapojením aktérov a ich aktivít v zmysle viacúrovňového prístupu k riadeniu rozvoja územia.

Princíp partnerstva a viacúrovňového riadenia je jedným z princípov, ktorý má byť dodržaný pri integrovanom územnom rozvoji a uplatňovať sa má aj pri príprave, schvaľovaní, vykonávaní, monitorovaní a hodnotení integrovaných územných stratégií a investícií.

Zapojenie partnerov pri príprave strategických dokumentov je kľúčové a je zakotvené v delegovanom nariadení (EÚ) č. 240/2014 o Európskom kódexe správania pre partnerstvo.

Integrovaný územný rozvoj bude podporovaný formou integrovaných územných investícií. Podľa článku 30 Nariadenia Európskeho Parlamentu a Rady EÚ č. 2021/1060 sa môže za integrovanú územnú investíciu považovať taká investícia, ktorá získava podporu z jedného alebo viacerých fondov, jedného alebo viacerých programov alebo z viac ako jednej priority toho istého programu.

POPIS INTEGROVANÝCH ÚZEMNÝCH STRATÉGIÍ AKO NÁSTROJA PRE ÚZEMNÝ ROZVOJ

Integrované územné stratégie tvoria súčasť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja (ďalej len "PHSR"), ktoré si mestá a obce vypracovávajú na základe zákona č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. PHSR a IÚS vychádzajú z rovnakej analytickej a strategickej časti, odlišujú sa však v programovej a realizačnej. IÚS obsahujú len vybrané opatrenia politiky súdržnosti EÚ, resp. Programu Slovensko, ktorých realizácia je v kompetencii regionálnych a miestnych samospráv podľa platných právnych predpisov (v rámci originálneho aj preneseného výkonu štátnej správy).

IÚS schvaľuje Rada partnerstva, resp. Kooperačná rada UMR. V rámci programového obdobia 2021 – 2027 vzniklo na Slovensku 8 Rád partnerstva a 18 Kooperačných rád UMR. Rady partnerstva vznikali na úrovni vyšších územných celkov a Kooperačné rady UMR vznikali na úrovni miest, ktoré sú zadané v Konceptii územného rozvoja Slovenska v I. a II. kategórií.

Medzičlánkom medzi VÚC a UMR sú tzv. strategicko-plánovacie regióny (ďalej len "SPR regióny"). Sú to spolupracujúce územia tvoriace spoločný región, ktorý môže zohľadňovať funkčné toky v území alebo historickú tradíciu prirodzeného regiónu. Jednotlivé kraje pri zadaní strategicko-plánovacích regiónov postupovali rôzne a preto sa aj počet SPR regiónov líši. Napr. v trenčianskom kraji majú zadaných 8 SPR regiónov a v prešovskom kraji len 3 SPR regióny. Cieľom definovania SPR regiónov je adresnosť strategických cieľov v danom regióne vzhľadom na ich rozličnosť. Skupiny miest a obcí si vytvárajú spoločný dokument PHSR/IÚS, ktorý je súčasťou krajskej PHSR/IÚS. SPR regióny nemajú právnu subjektivitu a zriadenie Kooperačnej rady SPR je dobrovoľné.

Rada partnerstva, resp. Kooperačná rada okrem schvaľovania IÚS vykonáva aj činnosti ako napr. posudzovanie projektových zámerov z hľadiska ich súladu a prínosom k naplneniu schválených priorít a cieľov IÚS, schvaľovanie projektových zámerov územnej samosprávy pre aktivity v implementačnej kompetencii územnej samosprávy ale tiež môže vydávať odporúčania na zlepšenie implementácie IÚS. Činnosť a kompetencie Rady partnerstva ako aj jej členov sú súčasťou štatútu a rokovacieho poriadku. Štatút RP vydáva príslušný samosprávny kraj a schvaľuje ho Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie.

Rada partnerstva sa skladá zo 4 komôr:

- Komora regionálnej samosprávy,
- Komora miestnej územnej samosprávy,
- Komora štátnej správy,
- Komora sociálno-ekonomických partnerov

Predsedom RP je predseda samosprávneho kraja. Komory majú rôzny počet členov a aj spôsob hlasovania v komorách sa líši. Členovia jednotlivých komôr RP sa napr. podieľajú na koordinácií

integrovaného územného rozvoja, navrhujú integrované územné investície či spolupodieľajú hodnotení projektov kraja.

Zástupca alebo zástupkyňa občianskej spoločnosti v RP je členom komory sociálno-ekonomických partnerov. V tejto komore je tiež zastúpená akademická obec, podnikatelia či zväzy, cirkev alebo iní relevantní aktéri. Občianska spoločnosť je zastúpená v komore jedným zástupcom. V RP majú väčšinové zastúpenie samosprávy a pri hlasovaní o projektových zámeroch je navyše potrebné súhlasné stanovisko komory regionálnej a komory miestnej územnej samosprávy. Tento fakt naznačuje, že sociálno-ekonomickí partneri nebudú mať pri hlasovaniach relevantnú rozhodovaciu právomoc.

Poradným orgánom Rady partnerstva sú tematické komisie. Členstvo v tematickej komisii, rovnako ako v Rade partnerstva, je dobrovoľné a bez nároku na odmenu. Tematické komisie si RP vytvára pre svoje priority definované v IÚS, minimálne však pre environmentálnu, sociálnu a hospodársku oblasť. Činnosť tematických komisií je popísaná v Štatúte RP. Praktické fungovanie tematických komisií však bude pravdepodobne vo veľkej miere závisieť od motivácie samotných členov, nakoľko ide o odbornú prácu bez nároku na odmenu.

Činnosť Rady partnerstva administruje a zabezpečuje Technický sekretariát Rady partnerstva.

Rozhodovanie o projektových zámeroch Integrovaných územných investícií prebieha v RP. Samotnému rozhodovaniu predchádza vypracovanie PZ IÚI v súčinnosti s technickým sekretariátom RP a územné prediskutovanie, ktorého sa môžu zúčastňovať členovia RP a tiež členovia tematických komisií. Členovia tematických komisií majú možnosť k projektovému zámeru IÚI vypracovať odborné stanovisko, to však nemá záväzný charakter. Dobrovoľným krokom je posúdenie projektového zámeru IÚI Regionálnym centrom MIRRI, ktorého cieľom je minimalizovanie možných budúcich problémov pri následnom overení Žiadosti o nenávratný finančný príspevok na úrovni RO/SO.

Projektový zámer IÚI predkladá technický sekretariát do Rady partnerstva, ktorá ho musí posúdiť a schváliť alebo zamietnuť. Interval predkladania projektových zámerov si definuje Rada partnerstva, odporúča sa v pravidelných termínoch (napr. raz za štvrtýrok).

Rada partnerstva vnímame ako participatívny rozhodovací orgán, ktorý bude mať príležitosť rozhodovať o využití finančných zdrojov vo svojom území. Pozitívom je, že v RP majú zastúpenie všetci relevantní aktéri z územia a na rozhodovaní sa môžu priamo podieľať. Vnímame to ako dobrý krok smerom k viacúrovňovému riadeniu. Takisto vnímame ako pozitívne vznik technických sekretariátov a vyčlenenie kapacít pre podpornú činnosť Rady partnerstva. V zložení členov RP pozorujeme neproporčne zastúpenie socio-ekonomických partnerov je voči zastúpeniu samospráv, čo môže byť pri rozhodovaní o projektových zámeroch IÚI kľúčové. Hlavnou výzvou ostáva celková implementácia, ktorá môže položiť dobrý základ pre ďalšie programové obdobia a rozhodovanie v území.

Východisková situácia na národnej úrovni

Prvé informácie o tom, že sa bude pre programové obdobie 2021 – 2027 pripravovať Integrovaná územná stratégia dostali zástupcovia VÚC na prelome rokov 2019 – 2020. Už na začiatku nebol celkom jasný rozdiel medzi PHSR a IÚS. VÚC boli zo strany MIRRI požiadané o dodanie Návrhu Vstupnej správy k spracovaniu IÚS do konca roku 2020. Pre kraje to predstavovalo veľmi krátky čas na spracovanie. Vstupná správa mala rovnakú štruktúru ako Vstupná správa PHSR.

V začiatkoch prípravy IÚS mal každý kraj prideleného regionálneho koordinátora. Koordinátori boli z akademickej obce a mali, okrem iného, pomáhať zástupcom VÚC so zostavovaním Návrhu Vstupnej správy k spracovaniu IÚS. Regionálni koordinátori si často neboli istí požiadavkami MIRRI a ich interpretácie boli rozporuplné s tým, čo komunikovali zástupcovia MIRRI.

Po odovzdaní Vstupnej správy mali nasledovať konzultácie s ministerstvami, ktoré sa mali oboznámiť s tými časťami správy, ktoré sú pre nich relevantné. Konzultácie museli iniciovať kraje a išlo skôr o overovanie a výmenu informácií. V apríli dostali kraje hodnotenie k Návrhu Vstupnej správy, ktoré

prípravovali zástupcovia MIRRI v spolupráci s regionálnymi koordinátormi. Tieto hodnotenia aj práca regionálnych koordinátorov boli zástupcami VÚC vnímané negatívne. Regionálni koordinátori skončili svoju činnosť približne v polovici roku 2021.

IÚS nezačínali na BBSK tvoriť ako súčasť PHSR, pripravovali ho ako samostatný dokument s tým, že sa má zamerať na to ako využiť eurofondy z programového obdobia 2021 – 2027 v území. Ešte aj pri príprave Návrhu Vstupnej správy na BBSK predpokladali, že IÚS bude samostatný dokument. Vyjasnenie, že IÚS bude podmnožinou PHSR prišlo až v priebehu roku 2021 po vyžiadaní stanoviska VÚC od MIRRI, ktoré to potvrdilo. Úplne jasná pozícia IÚS voči PHSR sa vyjasnila až po príchode nového riaditeľa odboru koordinácie územných stratégií.

Ako metodický materiál pre prípravu IÚS bol krajom predložený *Jednotný metodický rámec*, ktorý bol však veľmi všeobecný, definície boli nejednoznačné a nenaplnené. V prvotnej metodike bol veľký priestor pre vlastnú interpretáciu. Princíp bol jasný, prakticky to ale kraje nevedeli zrealizovať a zvolili preto rozličné prístupy. Napr. nebolo vôbec jasné, či SPR regióny môžu byť skupiny miest a obcí, ktoré môžu mať spoločný PHSR alebo to majú byť menšie celky. V rámci SPR regiónov boli kraje podporované, aby v nich vznikali Koooperačné rady.

Počas prípravy nového programového obdobia boli krajom komunikované oveľa väčšie alokácie, o ktorých bude rozhodovať Rada partnerstva, ako tie, ktoré boli jednotlivým krajom neskôr pridelené. Zástupcovia VÚC viac krát vyslovili verejný nesúhlas s pridelenými alokáciami. Až na konci celého procesu bolo vyjasnené, že pridelená alokácia nebude ako celok, ale bude rozdelená na opatrenia. Oficiálnu finálnu alokáciu sa kraje dozvedeli až v novembri 2022. Zatiaľ však nedostali oficiálnu tabuľku rozdelenú na jednotlivé opatrenia.

Zadaním pre uplatnenie integrovaného prístupu bolo, aby boli v projektoch pospájané mäkké (ESF+) aj tvrdé aktivity (EFRR). Toto sa ukazuje ako veľmi ťažko realizované z IÚS, nakoľko opatrenia, o ktorých môže rozhodovať Rada partnerstva sú z EFRR. Postupne sa znižujú aj nároky na integráciu, ktorá bola v začiatkoch veľmi presadzovaná. Integrovaný projekt mal byť pôvodne vyskladaný minimálne z dvoch priorít, no nebolo vôbec jasné, či sa prioritami myslia opatrenia alebo špecifické ciele z Programu Slovensko.

Po nástupe nového riaditeľa odboru koordinácie územných stratégií sa začalo diskutovať o oprávnenosti aktivít z územnej alokácie. Najprv bolo pre rozhodovanie v Rade partnerstva vybraných 16 opatrení, neskôr sa počet zvýšil. Kraje mali k dispozícii aj Návrh Programu Slovensko, ktorý mal svoju štruktúru, no s opatreniami vyčlenenými pre rozhodovanie v Rade partnerstva sa neprekrývali a nebolo zrejmé, čo sa opatreniami myslí. Toto sa postupne objasnilo a zjednotilo. Následne sa vyjasňovala aj požiadavka na integrovaný projekt a prepojenie priorít, teda čo konkrétne sa myslí pod prioritami.

Do procesu prípravy Integrovaných územných stratégií vstupovala novela zákona o regionálnom rozvoji, kde prišlo k nezhodám medzi VÚC a MIRRI. Novela v súčasnosti ešte nie je prijatá a aktuálne prebiehajú rozporové konania.

Následne sa začalo aj s harmonizáciou Štatútu Rady partnerstva. Zo strany MIRRI boli vyvolané viaceré stretnutia k disproporciám štatútov, aby bola dodržaná jednotnosť ale zároveň, aby kraje nemuseli robiť veľké zmeny.

MIRRI v spolupráci s krajmi pripravilo Vzorový štatút, ktorý je súčasťou *Jednotného metodického rámca pre prípravu integrovaných územných stratégií a integrovaných územných investícií v Slovenskej republike v programovom období 2021 – 2027*. Kraje mali možnosť Vzorový štatút pripomenkovať a s finálnym znením a požiadavkami, ktoré prišli na zmeny, boli vopred oboznámení. Vzorový štatút si kraje mohli v niektorých bodoch modifikovať a následne dať na schválenie právnomu odboru na MIRRI.

Jednotný metodický rámec pre prípravu integrovaných územných stratégií a integrovaných územných investícií v Slovenskej republike v programovom období 2021 – 2027 sa upravoval v priebehu roku

2022 a niektoré veci budú ešte vyjasnené v Programovom manuáli. K metodickému rámcu neprebíhali veľké diskusie.

Viaceré stretnutia však prebiehali k implementačnému rámcu a procesu schvaľovania IÚI. Implementačný rámec a jeho fungovanie v praxi nie je doteraz ukončená vec.

Slabé stránky procesu prípravy IÚI:

- v celom procese prípravy chýbala predvídateľnosť a jasne vopred definovaný metodický rámec
- neustále zmeny a s nimi spojená nedôvera územia voči národnej úrovni
- proces nebol dostatočne vopred pripravený a nedostatočne reflektoval podmienky a situáciu v krajoch (nedostatočná úroveň dialógu a participácie v prvotnej prípravnej fáze)
- kraje neboli pripravené a nemali dostatok kapacít na takýto masívny proces a požiadavky

Pozitíva procesu prípravy IÚI:

- Veľký objem komunikácie a snaha MIRRI hľadať riešenia s územím
- flexibilita a prispôsobivosť VÚC a ich pripravenosť ísť do procesu prípravy IÚS a čeliť riziku

Trenčiansky samosprávny kraj

Spracovala: Lenka Ilčíková, regionálna koordinátorka pre TSK a hornú Nitru

Východisková situácia

V území TSK je identifikovaných 9 strategicko-plánovacích regiónov a 2 územia mestského rozvoja. Špecifikom v príprave IÚS TSK bola téma transformácie hornej Nitry (dvoch okresov Prievidza a Partizánske). Formálne bola transformácia hornej Nitry zahájená v decembri 2018 prijatím politického rozhodnutia o ukončení ťažby a spaľovania uhlia. Región predbehol rozhodnutie vlády takmer o jeden rok keďže už januári 2018 starostovia obcí, riaditelia škôl, predstavitelia zamestnávateľov, mimovládnych organizácií, občianskych združení a aktívni občania začali pracovať na tvorbe Akčného plánu transformácie uhoľného regiónu horná Nitra. Ten sa stal, spolu s neskorším Plánom spravodlivej transformácie, jedným z komplementárnych materiálov IÚS TSK a transformácia hornej Nitry sa stala jednou zo 6 priorit IÚS TSK.

Proces prípravy IÚS

Rada Partnerstva pre Integrovaný územný rozvoj Trenčianskeho samosprávneho kraja schválila Integrovanú územnú stratégiu Trenčianskeho samosprávneho kraja pre programové obdobie 2021-27. na svojom rokovaní dňa 19.12.2022.

Koncept dokumentu IÚS bol predložený na pripomienkovanie členom Rady Partnerstva a členom tematických komisií dňa 27.11.2022 s termínom do 6.12.2022. Na základe vyhodnotenia pripomienok možno konštatovať, že materiál nepripomienkoval žiadny zástupca MNO.

Dokument IÚS sa predložil na schvaľovanie Rade partnerstva zámerne koncipovaný všeobecne, bez prílišnej špecifikácie z dôvodu, že mnohé opatrenia, aktivity budú konkretizované až v Programovom manuáli Programu Slovensko a v ďalších dokumentoch, ktoré ešte nie sú finalizované. Následne bude IÚS viac špecifikovaná a pravidelne schvaľovaná jej aktualizácia Radou Partnerstva. Dokument je v stave otvoreného materiálu, niektoré kapitoly budú ešte dopracované v ďalších mesiacoch (napr. alokácie, merateľné ukazovatele, zásobník integrovaných územných investícií, a pod.)

Východiskovými dokumentmi pre prípravu IUS boli Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja TSK, Program Slovensko, Jednotný metodický rámec pre prípravu integrovaných územných stratégií a integrovaných územných investícií v Slovenskej republike v programovom období 2021 – 2027, Plán spravodlivej transformácie a Akčný plán transformácie uhoľného regiónu Hornej Nitry.

TSK uvádza pri procese prípravy IÚS ako sťažujúce nasledovné skutočnosti :

- v čase prípravy ešte nebol schválený program Slovensko Európskou Komisiou, a teda neboli jasné podmienky podpory jednotlivých oblastiach
- priority, ciele a opatrenia v Programe Slovensko sú častokrát určené len rámcovo a budú špecifikované v riadiacej dokumentácii, ako napr. Programový manuál alebo priamo výzvy na predkladanie žiadostí o NFP
- prípravu zásobníka projektových zámerov, súčasti IÚS, ovplyvnili aj komunálne voľby 2022, plánované zábery v území budú musieť byť znovu diskutované v jednotlivých SPR a budú doplnené do IÚS začiatkom roka 2023

Uvedené skutočnosti môžu vysvetľovať rozpačitý proces tvorby IÚS. Proces bol obmedzený na zber projektov medzi členmi pracovných skupín a pripomienkovanie dokumentov taktiež medzi členmi pracovných skupín. Nepodarilo sa osloviť verejnosť ani mimovládne organizácie v kraji.

Tvorba a fungovanie kooperačných štruktúr (SPR, UMR, Rád partnerstva a Koordinačných rád) sa zatiaľ javí skôr ako tvorba jednoúčelových orgánov vo vzťahu k programovaciemu obdobiu a nie ako flexibilná a aktívna platforma pre trvalú spoluprácu v rámci VÚC, SPR a UMR. Fungovanie je obmedzené na ojedinelé a formálne stretnutia. Výnimkou je aktivita Tematickej komisie pre fond spravodlivej transformácie. Tu môže, paradoxne, pozitívnu rolu hrať aj časová tieseň, keďže veľká časť projektov podporených z prostriedkov fondu by sa mala fyzicky a finančne ukončiť najneskôr do roku 2026.

TEMATICKÉ KOMISIE RADY PARTNERSTVA - TSK

Úlohou tematických komisií Rady partnerstva je podieľať sa na tvorbe IÚS v danej tematickej oblasti. TSK má 6 tematických komisií. Ponúkame pohľad na prácu dvoch tematických komisií „Ekologickejší Trenčiansky kraj“ a „Fond spravodlivej transformácie“.

1. Ekologickejší Trenčiansky kraj

Úvodné stretnutie tematickej komisie „Ekologickejší Trenčiansky kraj“ sa uskutočnilo v decembri 2020. Výsledkom bolo pripomienkovanie Vstupnej správy Integrovannej Územnej Stratégie TSK. Úvodné stretnutie bolo zároveň aj posledným stretnutím. Tematická komisia nemá zvoleného predsedu. Členmi tematickej komisie sú takmer výlučne predstavitelia územnej samosprávy, výnimkou tvoria podnikateľské subjekty Vodární, kanalizácií a odpadového hospodárstva.

2. Fond spravodlivej transformácie

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky zodpovedá za prípravu Plánu spravodlivej transformácie. Vypracovanie Plánu je podmienkou pre čerpanie prostriedkov z Fondu na spravodlivú transformáciu. V decembri 2020 požiadalo MIRRI listom Županov príslušných VUC o zriadenie pracovnej skupiny pre oblasť Fondu spravodlivej transformácie v rámci Rád partnerstva. Vzhľadom na nevyhnutnú koordináciu danej agendy na národnej úrovni a s Európskou komisiou požiadali, aby pracovnej skupine predsedal generálny riaditeľ Sekcie inovácií, strategických investícií a analýz Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie.

Nakoniec boli Tematické pracovné komisie pre FST boli zriadené v rámci Rád partnerstva vo všetkých troch dotknutých VUC: TSK, KSK a BBSK. V týchto komisiách taktiež dominujú predstavitelia územných samospráv.

V TSK sa zasadania organizujú na pravidelnej – jedno/dvojmesačnej báze. V roku 2022 sa uskutočnilo 5 zasadnutí, niekoľko informačných seminárov, niekoľko prezentácií projektových zámerov či ponúkanej technickej asistencie zo strany EK. Tematická komisia pripravuje aj informačný newsletter a pozýva svojich členov na konferencie súvisiace s tematikou transformácie iných európskych regiónov. Na zasadnutiach sa zúčastňujú aj zástupcovia EK. Tematická komisia má svoju emailovú adresu a zriadený priečinok pre spoločné dokumenty v aplikácii MS Teams.

Koordináčna rada Strategicko-plánovacieho regiónu Prievidza

Zloženie členov rady je vyvážené, okrem predstaviteľov samospráv, sú členmi rady predstavitelia zamestnávateľov, malého a stredného podnikania, miestnych akčných skupín, okresného úradu a úradu práce.

Rada sa však v roku 2022 stretla len jeden krát. V lete 2022 boli členovia rady požiadaní formou 2 emailov o predloženie návrhov IUI. V prvej žiadosti dostali členovia na zaslanie návrhov 6 pracovných dní a v druhej 3 pracovné dni.

Téma: Tvorba členskej základne komory socio-ekonomických partnerov RP TSK

V lete 2022 bolo z podnetu MIRRI SR ako koordinátora prípravy Programového obdobia 2021-27 potrebné aktualizovať Štatút Rady Partnerstva. Aktualizovaný štatút a rokovací poriadok Rady partnerstva Trenčianskeho samosprávneho kraja bol schválený ministerkou investícií regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky dňa 30.9.2022 zverejnený na web stránke TSK. Zverejnením štatútu a rokovacieho poriadku je Rada partnerstva TSK právoplatne ustanovená. Členovia Rady boli o zmene štatútu informovaní emailom dňa 3.10.2022.

Komora sociálno-ekonomických partnerov RP TSK

K 30.09.2022 sa v komore nachádza 11 členov: Národná sieť MAS SR, Slovenská obchodná a priemyselná komora v Trenčíne, Trenčianska Univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne, Asociácia priemyselných zväzov, Asociácia vodárenských spoločností, Zväz autobusovej dopravy (ZAD), Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR, Asociácia poskytovateľov sociálnych služieb, Krajská organizácia cestovného ruchu, Priatelia Zeme-CEPA, Rímskokatolícka cirkev.

Priatelia Zeme-CEPA sú spomedzi sociálno-ekonomických partnerov jedinou MNO. Formálnu žiadosť stať sa súčasťou RP TSK zaslali v septembri 2020. Ich zámerom bolo výlučne presadzovať ciele občianskeho združenia a to systematickú realizáciu Akčného plánu transformácie Hornej Nitry. V roku 2020 im členstvo v Rade partnerstva bolo odmietnuté s odôvodnením, že sociálno-ekonomickí partneri RP TSK sú už odsúhlasení. Možno predpokladať, že členská základňa sa netvorila na základe analýzy aktérov, ale mechanicky sa využila pôvodná členská základňa RIUS.

Pozvanie stať sa členom RP TSK organizácia Priatelia Zeme-CEPA prišlo v roku 2022, na základe upozornenia MIRRI, že v komore chýbajú zástupcovia MNO. Pozvanie sa uskutočnilo priamym oslovením, ústne a bez akéhokoľvek výberového procesu.

ODPORÚČANIA:

- Vytvorenie databázy MNO v TSK pre šírenie informácií
- Vytvorenie nominačného mechanizmu pre výber členov do kooperačných štruktúr
- Priebežné a systematické rozširovanie členských základní tematických komisií o odborníkov z príslušnej oblasti. Vzhľadom na veľmi pravdepodobnú prítomnosť environmentálnych záťaží v území rozšíriť členskú základňu o odborníkov najmä v Tematickej komisii Ekologickejší trenčiansky kraj

Banskobystrický samosprávny kraj

Spracovala: Lucia Bárdošová, regionálna koordinátorka pre BBSK a ZSK

Východisková situácia

Banskobystrický samosprávny kraj (BBSK) je členený na 13 okresov, ktoré sú ďalej združené do ôsmich Regionálnych združení miest a obcí, čo predstavuje zdravý základ pre užšiu spoluprácu v regióne. BBSK nadviazalo na tento potenciál spolupráce a z hľadiska tvorby Programu hospodárskeho

a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 – 2030 rozdelilo územie na 5 strategicko-plánovacích regiónov (SPR) prepojením viacerých okresov podľa príslušnosti k RZMO, podľa kritérií historickej regionálnej spätosti a podľa počtu obyvateľov, tak aby jednotlivé SPR mali podobný počet obyvateľov. Rozdelenie SPR: SPR okresov Lučenec, Poltár a Veľký Krtíš; SPR okresov Banská Bystrica a Brezno; SPR Gemer - Malohont (okresy Revúca, Rimavská Sobota); SPR Stred (okresy Zvolen, Detva, Krupina); SPR okresov Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom. Z hľadiska rozhodovacích procesov tak vytvorilo prehľadnú štruktúru založenú na úzkej spolupráci, pričom vytvorilo 5 rovnako silných subjektov. V kraji ďalej vznikli 4 územia udržateľného mestského rozvoja (Banská Bystrica, Zvolen, Lučenec a Rimavská Sobota).

Integrovaná územná stratégia BBSK je definovaná ako podmnožina PHRSR a gestorom jej prípravy je Odbor regionálneho rozvoja a cestovného ruchu Úradu BBSK, Oddelenie stratégie a analýz. IÚS BBSK schvaľuje Rada partnerstva.

Pri rade partnerstva bolo založených 9 tematických pracovných skupín, ktoré plnili úlohu poradných a pracovných orgánov. V týchto skupinách boli aj zástupcovia občianskej spoločnosti. Ako jedinečný príklad a prístup by sme vyzdvihli založenie tematickej pracovnej skupiny pre oblasť Občianska spoločnosť.

Gestorom prípravy IÚS UMR sú jadrové mestá UMR a IÚS UMR schvaľujú Kooperačné rady UMR.

Koordinácia tvorby IÚS BBSK a IÚS UMR je zabezpečená vďaka vysokej informovanosti jednotlivých aktérov. Určení zástupcovia Kooperačnej rady UMR sa zúčastňujú rokovania Rady partnerstva BBSK bez hlasovacieho práva. Určení zástupcovia spracovateľa IÚS BBSK sa zúčastňujú rokovaní Kooperačných rád UMR. Zároveň prebehlo niekoľko bilaterálnych rokovaní na úrovni BBSK a UMR.

Téma: zriadenia a práca tematických pracovných skupín

Proces prípravy IÚS

IÚS BBSK je spracovaná interne, pričom gestorom a zodpovedným za vypracovanie je Oddelenie stratégie a analýz, Odbor regionálneho rozvoja a cestovného ruchu Úradu BBSK. Za ÚSV ROS oceňujeme silné zastúpenie prvkov systému zdola nahor a vytvorenie dostatočnej kapacity zo strany BBSK pre riadenie takéhoto procesu. Dokument bol vypracovaný v rámci projektu „Inteligentný kraj, kvalitnejší život“ v rámci výzvy z Operačného programu Efektívna verejná správa.

Proces tvorby IÚS BBSK začal vo februári 2020 usporiadaním konferencie „Banskobystrický región a nové fondy EÚ: výzvy a príležitosti pre regionálny rozvoj“, ktorá okrem úlohy informovania verejnosti o novom zameraní fondov EÚ, mala za účel hľadať možnosti spolupráce naprieč sektormi a definovať rozvojové výzvy BBSK.

Následne prebiehalo zisťovanie potrieb rôznych aktérov v kraji prostredníctvom niekoľkých kôl dotazníkového prieskumu (všetky obce v kraji, mimovládne organizácie aj profesijné organizácie v kraji) a stretnutí s regionálnymi aktérmi (miestne akčné skupiny, a regionálnymi združeniami miest a obcí). Výsledky prieskumu boli komunikované zástupcom samospráv v spolupráci s RZMO priamo v regiónoch.

V súlade s *Jednotným metodickým rámcem pre prípravu integrovaných územných stratégií a investícií v SR v programovom období 2021 – 2027* po sérii politických rokovaní so zástupcami miest a obcí, združených v únii miest Slovenska a regionálnych združeniach miest a obcí (RZMO) dohodol a ustanovil Úrad BBSK nové poradné a rozhodovacie orgány na úrovni kraja aj jednotlivých regiónov. Vznikla Rada partnerstva ako rozhodovací orgán, ktorý zabezpečuje prípravu a koordináciu IÚS a rovnako ju schvaľuje. Poradným orgánom boli ustanovené Tematické pracovné skupiny a Kooperačné rady 5 strategicko-plánovacích regiónov. Členstvo vo všetkých poradných a rozhodovacích orgánoch je na dobrovoľnej báze.

Na vstup do členstva TPS bolo oslovených 137 strešných organizácií (zoznam oslovených organizácií je dostupný na webovej stránke kraja v sekcii Integrovaná územná stratégia BBSK na roky 2021-2027)

pôsobiacich na regionálnej úrovni a možnosť stať sa členom TPS ostala otvorená aj po ich sformovaní. Tieto organizácie boli tiež požiadané o nomináciu zástupcov do Komory socio-ekonomických partnerov Rady partnerstva. Stretnutia TPS boli koordinované zodpovednými zástupcami BBSK. Členovia TPS sa podieľali prevažne na formulovaní cieľov a priorít kraja a pripomienkovaní pripravovaných dokumentov. Komunikácia a výmena informácií s BBSK prebiehala elektronickou formou, online nástrojmi a vytvoreným virtuálnym priestorom cez aplikáciu SharePoint. V novembri 2022 boli TPS transformované do 4 tematických komisií v zmysle aktualizácie Jednotného metodického rámca pre prípravu IÚS. Všetci členovia pôvodných TPS boli oslovení, aby sa stali opätovne členmi tematických komisií. Túto možnosť už využilo menej členov.

Význam vzniku Strategicko-plánovacích regiónov spočíval v ľahšom identifikovaní špecifik daného regiónu a adresovaním potrieb regiónu Rade partnerstva prostredníctvom Kooperačných rád. Kooperačné rady boli tvorené po vzore Rady partnerstva so širokým zastúpením socio-ekonomických partnerov. Zástupcovia (prevažne predsedovia) Kooperačných rád tvoria v súčasnosti Komoru miestnej samosprávy, po aktualizácii Jednotného metodického rámca pre prípravu IÚS už zastupujú len obce v regióne. BBSK vytvorilo pozície regionálnych koordinátorov v každom SPR, ktorí zabezpečovali výmenu informácií medzi zainteresovanými subjektmi a vykonávali technickú asistenciu Odboru stratégie a analýz ako aj Predsedu Kooperačnej rady SPR. Kooperačným radám bola rovnako odporúčaná možnosť zapojenia širšieho okruhu regionálnych aktérov prostredníctvom tematických pracovných skupín pri Kooperačnej rade SPR. V SPR bolo vytvorených celkovo 26 TPS a zapojených takmer 250 aktérov. Vytvorenie TPS SPR prispelo k definovaniu SWOT analýz predmetného územia SPR, výziev rozvoja regiónu a identifikácie aktivít nadlokálneho charakteru. V budúcnosti sa očakáva ich úloha pri definovaní IÚI. Stretnutia Kooperačnej rady SPR ako aj TPS SPR sa vzhľadom na protipandemické opatrenia súvisiace s COVID-19 konali v prevažnej miere prostredníctvom online stretnutí. Okrem pracovných stretnutí BBSK pripravilo tiež tematické workshopy pre TPS SPR, na ktorých boli predstavené výzvy a potreby kraja a pripravované riešenia v kľúčových oblastiach zo strany BBSK. Tieto workshopy viedli odborní garanti jednotlivých tematických oblastí z Úradu BBSK a RA BBSK.

Širšia verejnosť bola do prípravy IÚS zapojená cez informačné aktivity BBSK. Všetky dostupné informácie a dokumenty sa nachádzajú na webovom sídle bbsk.sk v sekcii „Integrovaná územná stratégia BBSK na roky 2022-2027“ pod Oddelením stratégie a analýz. Možnosti a inštrukcie ako sa zapojiť do prípravy IÚS tu nájdú záujemcovia o členstvo v TPS ako aj záujemcovia o podanie projektu do zásobníka projektov. Obojstranná komunikácia s územím prebiehala formou elektronickej komunikácie cez Radu partnerstva, TPS, koordinátorov SPR. BBSK usporiadalo niekoľko informačných stretnutí v jednotlivých regiónoch za účelom informovania o priebehu prípravy IÚS, predstavenia kľúčových projektov kraja a získavania spätnej väzby z územia. Väčšina aktivít prebiehala, žiaľ, vzhľadom na situáciu súvisiacu s pandémiou COVID-19 prevažne on-line.

Stav spracovania IÚS

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 – 2030 (PHSR BBSK) bol schválený Zastupiteľstvom Banskobystrického samosprávneho kraja dňa 22.9.2022 uznesením č. 871/2022 v zmysle Zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

Okresný úrad Banská Bystrica zverejnil dňa 8.9.2022 Záverečné stanovisko z posúdenia PHSR BBSK v zmysle smernice 2001/42/ES Európskeho parlamentu a Rady z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie (ďalej smernica SEA) a zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Integrovaná územná stratégia BBSK na roky 2022-2027, bola schválená Radou partnerstva BBSK dňa 27.10.2022.

Silné stránky:

- Prehľadný a štrukturovaný participatívny proces prípravy PHSR BBSK ako aj IÚS so zapojením širokého spektra regionálnych ako aj lokálnych socio-ekonomických partnerov.
- Priebežná komunikácia a prezentácia čiastkových výstupov a získavanie spätnej väzby z územia. Prioritizácia cieľov, aktivít a projektov v území.
- Dostatočný okruh zainteresovaných partnerov a primeraný časový priestor na pripomienkovanie spracovaných dokumentov.
- Priama a otvorená vzájomná komunikácia.

Výzvy:

- Identifikácia a výber projektov s regionálnym významom zo zásobníka projektov, tvorba IUI.
- Definovanie kritérií pre výber IUI.
- Facilitácia tvorby IUI.

Odporúčania:

- Pokračovať v priamej a otvorenej vzájomnej komunikácii a úzkej spolupráci s partnermi v území.
- Využiť kapacity koordinátorov participácie pre definovanie kritérií pre výber IUI a pre riadenie procesov tvorby IUI v území.
- Zvážiť zastúpenie členov TPS a ich úlohy v procese prípravy a posudzovania IUI. V prípade významnejšej úlohy TPS odporúčame vyčleniť finančné prostriedky na odmenu pre členov TPS za ich vykonanú prácu.

Téma: Formovanie IÚI

Formovanie IUI: „Rozvoj inteligentného riadenia a otvoreného vládnutia v Banskobystrickom kraji“

Úrad splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti pripravil v lete 2021 pre každý kraj workshop: “Nové fondy EÚ: príležitosti pre MNO v regiónoch”, kde bližšie prezentoval možnosti podpory z politického cieľa 5. Európa bližšie k občanom a vhodné príklady projektov. Rovnako sa tento workshop odohral aj v Banskej Bystrici za účasti zástupcov MNO, akademického sektora a Odboru stratégií a analýz BBSK (OSA). V závere podujatia sa identifikovali komplementárne aktivity viacerých aktérov, ktorí prejavili vôľu spolupracovať.

S podporou Odboru stratégií a analýz BBSK sa usporiadalo úvodné stretnutie na prestavenie aktivít všetkých zainteresovaných aktérov a spoločnými silami sme načrtli základnú kostru projektu. Stretnutia sa zúčastnili zástupcovia OSA, Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov UMB, Ekonomickej fakulty UMB, Dialogue centra, n.o. a Centra komunitného organizovania. Detailné rozpracovanie aktivít zodpovednými zástupcami prebiehalo formou zdieľaného dokumentu, ktorý bolo možné počas celej doby dopĺňať a pripomienkovať.

Pripravená kostra projektu bola následne prezentovaná v TPS Občianska spoločnosť a otvorená prístupiu ďalším partnerov zo sektora. Táto možnosť zo strany ďalších aktérov už využitá nebola.

Na jeseň 2021 sa proces tvorby integrovaného projektového balíka spomalil. Vzhľadom na nedostatočné informácie k celému procesu tvorby a implementácie IUS nebolo jasné akým spôsobom bude IUI zostavené (jeden projekt s partnermi, alebo niekoľko previazaných projektov), hodnota spolufinancovania projektov, oprávnenosť aktivít a pod. Aktéri využili tento priestor na konkretizovanie svojich aktivít, cieľov a výstupov projektu. Tím USV ROS zastrešoval metodickú a podpornú úlohu a formuloval odporúčania. Identifikovali sme možné prekrytie aktivít a bolo nutné vykonať sériu bilaterálnych stretnutí ako aj celého tímu, kde sa zdefinovali deliace línie.

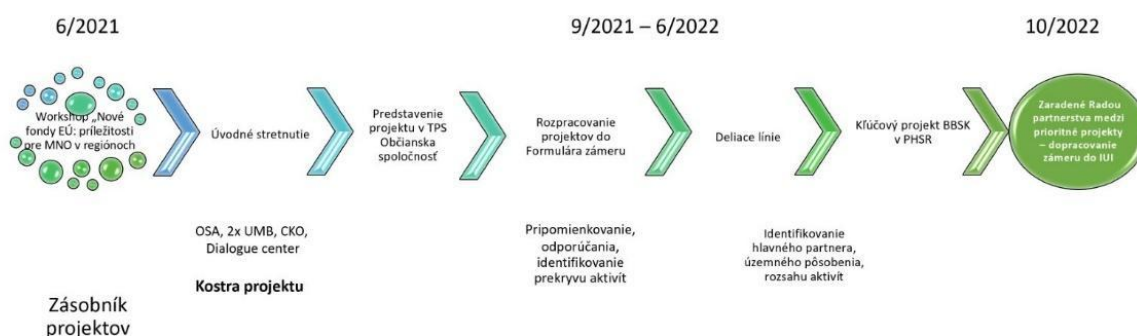
BBSK v rámci svojich informačných aktivít predstavil IUI Rade partnerstva ako aj partnerom v území, získaval spätnú väzbu a overil si význam a vhodnosť projektu v území.

IUI pod názvom „Rozvoj inteligentného riadenia a otvoreného vládnutia v Banskobystrickom kraji“ je zaradená medzi kľúčové projekty kraja v PHSR BBSK. Hlavným cieľom IUI je zvýšiť ekonomickú, ekologickú a sociálnu odolnosť Banskobystrického kraja a jeho regiónov. Hlavným zámerom IUI je zvyšovanie odolnosti komún, regiónov a tým celého Banskobystrického kraja implementáciou vhodných riešení v riadení ich rozvoja na všetkých stupňoch. Pozostáva zo štyroch rámcových projektov, pričom každý z nich sa zameriava na inú oblasť aktivít v nadväznosti na kompetencie jednotlivých žiadateľov, resp. Subjektov:

- Projekt 1 - Otvorený kraj
- Projekt 2 - Podpora rozvoja a optimalizácie verejných politík v samosprávach okresov XY (7 územných jednotiek)
- Projekt 3 - SMART princípy pre zvyšovanie odolnosti regiónov kraja v ŽP a regionálnej ekonomike
- **Projekt 4 - Komunitné organizovanie (Centrum komunitného organizovania)**

IUI pod názvom „Rozvoj inteligentného riadenia a otvoreného vládnutia v Banskobystrickom kraji“ bola 27.10.2022 zaradená Radou partnerstva BBSK medzi prioritné projekty a jednotliví partneri projektu získali poverenie na dopracovanie projektu do podoby Žiadosti o NFP.

Formovanie projektu „Rozvoj inteligentného riadenia a otvoreného vládnutia v Banskobystrickom kraji“

Komunikácia s MIRRI – oprávnenosť projektu, aktivít, alokácia

Radi by sme ocenili prístup zástupcov BBSK pri príprave IUI a ich ochotu spolupracovať. Príprava IUI bol časovo rozsiahly „učiaci sa proces“, ktorý si vyžadoval sériu stretnutí a vyjednávání. Nebolo by to však možné bez otvorenosti všetkých aktérov a silnej vôle spolupracovať.

IUI odráža identifikované potreby BBSK ale jeho štruktúra je prenositeľná na akýkoľvek ďalší kraj. Podstatná je dôkladná práca so zásobníkom projektov a identifikovanie partnerov pre vznik spolupráce. Rovnako, postup prípravy projektu je univerzálny, aplikovateľný na IUI z každej oblasti podpory resp. politického cieľa. Odporúčame, aby bol proces prípravy IUI, riadený nezávislým externým facilitátorom, prípadne aby kraje využili vytvorené kapacity koordinátorov participácie. Nezávislý koordinátor procesu zabezpečí aby sa zachoval nadhľad nad problematikou, je schopný širšieho regionálneho pohľadu a zabezpečí dodržanie kritériá pre tvorbu IUI.

Žilinský samosprávny kraj

Spracovala: Lucia Bárdošová, regionálna koordinátorka pre BBSK a ZSK

Východisková situácia

Územie kraja je členené na 5 prirodzených regiónov (Horné Považie, Kysuce, Liptov, Orava, Turiec), ktoré sú zároveň vnímané ako samostatné strategicko-plánovacie regióny. V kraji rovnako vznikli 3 územia udržateľného mestského rozvoja (Žilina, Martin, Ružomberok – Liptovský Mikuláš).

Proces spracovania Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja ŽSK 2021+ je koordinovaný Riadiacim výborom pod vedením predsedníčky ŽSK a Rady partnerstva pre IÚS. Zhotoviteľom Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja ŽSK 2021+ je obstaraná externá spoločnosť: EUPC s.r.o.

Na príprave PHSR ŽSK 2021+ aktívne spolupracovalo viac ako 80 odborníkov, vrátane členov projektového tímu, členov tematických pracovných skupín na oblasti Životné prostredie, Infraštruktúra, Inovácie a Vzdelávanie, Sociálna stabilita, Identita a Sebestačnosť a členov 5 územných pracovných skupín. Ich práca bola na rozdiel od iných krajov honorovaná.

Zástupcovia Kooperačnej rady UMR sú členmi Komory miestnej samosprávy, zúčastňujú sa rokovania Rady partnerstva ŽSK bez hlasovacieho práva. V záujme koordinácie procesov prípravy strategických dokumentov prebiehajú medzi krajom a UMR pravidelné pracovné stretnutia. Vzájomná komunikácia a informovanosť je zabezpečená prostredníctvom regionálnych koordinátorov v územiach SPR.

Proces prípravy IÚS

PHSR ŽSK 2021+ sa spracovával v rámci projektu „Inteligentný a lepší Žilinský samosprávny kraj“ v rámci výzvy z Operačného programu Efektívna verejná správa.

Na príprave a spracovaní strategických materiálov spolupracovalo 83 odborníkov (členov TPS) a 200 expertov (členov „fóra partnerov“). ŽSK v úvode celého procesu zverejnil výzvu na svojom webovom sídle na zapojenie sa do procesu tvorby PHSR a IUS, pričom záujemcovia mali možnosť definovať svoj rozsah spolupráce. Zo zoznamu záujemcov boli oslovení záujemcovia zo skupiny socio-ekonomických partnerov na definovanie spoločného kandidáta na členov Rady partnerstva. V súlade s *Jednotným metodickým rámcom pre prípravu integrovaných územných stratégií a investícií v SR v programovom období 2021 – 2027* vznikli rozhodovacie a poradné orgány prípravy PHSR ŽSK 2021+. Rozhodovacím orgánom bola ustanovená Rada partnerstva pre integrovaný územný rozvoj Žilinského kraja. Poradné orgány môžeme rozdeliť do 5 kooperačných rád SPR tzv. Regionálnych rád partnerstva a pracovných skupín – tematické (5), územné (5). Členstvo v radoch partnerstva je na dobrovoľnej báze. ŽSK vytvorilo pracovné pozície regionálnych koordinátorov v každom SPR, ktorý zabezpečovali výmenu informácií medzi zainteresovanými subjektmi a vykonávali technickú asistenciu Regionálnym radoch partnerstva. Členstvo v pracovných skupinách je honorované, ich členovia prešli výberovým procesom na základe odbornosti k príslušnej téme. Ďalší socio-ekonomickí partneri, ktorí sa zaujímajú o dianie v kraji a chcú sa podieľať na jeho ďalšom smerovaní, mali možnosť zapojiť sa do tvorby stratégie prostredníctvom fóra partnerov, ktoré zastávalo úlohu diskusného fóra, pripomienkovania materiálov a poskytovania spätnej väzby.

Proces tvorby PHSR spustilo úvodné stretnutie expertov sa konalo v júni 2021, na ktorom bola účastníkom predstavená schéma riadenia Integrovaného rozvoja ŽSK, ako aj aktivity a časový harmonogram projektu.

O Vízií kraja do roku 2030 prebehla diskusia priamo s aktérmi v území a širšia verejnosť má možnosť zanechať svoj námet alebo odkaz priamo na webovej stránke. Počas leta 2021 sa v územiach uskutočnil dotazníkový prieskum o povedomí obyvateľstva o Žilinskom kraji. V auguste 2021 bola spustená špeciálna webová stránka venovaná príprave a samotnému dokumentu PHSR ŽSK 2021+ s názvom www.hrajzakraj.sk a rovnomenná stránka Hraj ZA kraj na sociálnej sieti Facebook. Záujemcovia o získanie finančnej podpory môžu aj v súčasnosti zasielať svoje projektové zámery cez interaktívny zásobník projektov na stránke <https://radapartnerstva.sk/>.

Analýza územia, definovanie hlavných rozvojových výziev kraja a priorít na obdobie 2021+ a návrh riešení bol predmetom rokovaní pracovných skupín. Závery rokovaní a prijaté návrhy boli následne prezentované verejnosti a overené na tematických diskusných fórach realizovaných v decembri 2021 a v rámci verejných prezentácií v 5 regiónoch ŽSK v apríli a máji 2022.

Do diskusie o výzvach a riešeniach pre kraj boli cieľovými aktivitami zapojení aj študenti stredných škôl, univerzít a mladí ľudia, ktorí diskutovali v témach kultúry, športu, životného prostredia a vzdelávania.

Stav spracovania IÚS

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja 2021+ bol schválený Zastupiteľstvom Žilinského samosprávneho kraja dňa 26.9.2022.

Okresný úrad Žilina vydal dňa 12.9.2022 Záverečné stanovisko z posúdenia PHSR ŽSK v zmysle smernice 2001/42/ES Európskeho parlamentu a Rady z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie (ďalej smernica SEA) a zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Analytická a strategická časť PHSR ŽSK 2021+, spracovaná expertnou firmou, je spoločná aj pre IÚS ŽSK. Programová a realizačná časť IÚS je spracovávaná interným zamestnancom ŽSK (nebola predmetom zadania pre externého spracovateľa PHSR) a predstavenie jej náčrtu Rade partnerstva sa predpokladá najskôr v januári 2023.

Silné stránky:

- Proces prípravy PHSR ŽSK 2021+ založený na odborníkoch v oblasti regionálneho rozvoja ako aj v špecifických tematických oblastiach.
- Vyčlenený finančný balík na odmenu za prácu odborníkov.
- Priebežná komunikácia a prezentácia čiastkových výstupov a získavanie spätnej väzby z územia.
- Prieskum verejnosti o povedomí o Žilinskom kraji.
- Zapojenie mládeže do diskusií o budúcnosti kraja.

Výzvy:

- Identifikácia a výber projektov zo zásobníka projektov.
- Priorizácia IUI.

Odporúčania:

- Výraznejšia propagácia značky Hraj ZA kraj a možností zapojenia sa do tvorby PHSR ŽSK 2021+.
- Využiť kapacity koordinátorov participácie pre definovanie kritérií pre výber IUI a pre riadenie procesov tvorby IUI v území.
- Zvážiť ďalšiu činnosť členov TPS a vyčleniť dodatočné prostriedky na odmenu pre členov TPS za ich vykonanú prácu.

Košický samosprávny kraj

Spracovala: Andrea Nina Gašparovičová, regionálna koordinátorka pre KSK a PSK

Východisková situácia

Integrovaná územná stratégia KSK je definovaná ako podmnožina PHRSR. Gestorom jej prípravy je Odbor regionálneho rozvoja Úradu KSK, koordinuje a schvaľuje ju Rada partnerstva. Príprava IÚS 2021-2027 vychádza z predchádzajúcich strategicko-plánovacích dokumentov, vrátane Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického kraja, Územného plánu a Regionálnej integrovanej územnej stratégie 2014-2020. Pre potreby spracovania Integrovanej územnej stratégie bolo v rámci územia kraja definovaných 6 strategicko-plánovacích regiónov kopírujúcich hranice okresov: SPR Gemer (okres Rožňava), SPR Spiš (okres Spišská Nová Ves), SPR Hnilec (okres Gelnica), SPR Abov (okresy Košice I-IV a Košice okolie), SPR Dolný Zemplín: Trebišovsko (okres Trebišov) a SPR Dolný Zemplín: Sobrancecko-Michalovsko (okresy Sobrance a Michalovce). V kraji taktiež vznikli 2 územia

udržateľného mestského rozvoja - UMR Košice a okolie a UMR Michalovce a okolie. V každom SPR aj UMR boli zriadené samostatné koordinačné štruktúry.

Proces prípravy IÚS

Proces tvorby IÚS KSK sa začal na jeseň 2020 sériou diskusií o stratégii kraja. Pozvánka na stretnutia bola zverejnená v aktualitách regionálneho rozvoja na webstránke VÚC, pričom možnosť zúčastniť sa bola otvorená odbornej aj laickej verejnosti a podmienená vyplnením registračného formulára. V priebehu niekoľkých týždňov zástupcovia Košického samosprávneho kraja prešli celé územie, aby v rámci 6 regionálnych stretnutí informovali o príprave stratégie Košického kraja pre roky 2021-2027. Obsahom stretnutia bolo informovať partnerov z územia o vízii a rámcoch tvorby novej stratégie, predstaviť im ciele politiky súdržnosti, diskutovať o potenciáloch v kraji a predbežne definovaných inovačných projektoch zameraných na rozvoj regiónu. Zo strany zástupcov úradu bol na stretnutiach deklarovaný participatívny prístup a spolurozhodovanie prostredníctvom Rady partnerstva.

Popri organizácii stretnutí zbieral Úrad KSK podnety verejnosti k problémom a riešeniam územia prostredníctvom dotazníka zverejneného na svojej webstránke. Dotazník mapoval názory respondentov v otázkach problémov v rámci svojho okresu, vízie dôležitých tém pre najbližších 5 rokov a silných stránok územia, ktoré sa oplatí rozvíjať.

Na prelome rokov 2020/2021 pracoval Odbor regionálneho rozvoja na príprave interne, ďalšia séria aktivít s partnermi z územia a verejnosťou sa uskutočnila až v lete 2021. V priebehu júna 2021 sa Odbor regionálneho rozvoja KSK zúčastňoval výjazdových rokovaní vo všetkých SPR.

Dňa 2. júna 2021, prebehlo ustanovujúce zasadnutie tematických komisií pri Rade partnerstva, na čo nasledovali osobitné výjazdové rokovania všetkých 7 tematických komisií. Na stretnutiach sa spolu zúčastnilo vyše 300 ľudí a zúčastnení partneri boli vyzvaní k aktívnej spolupráci pri mapovaní potrieb a projektových zámerov z územia.

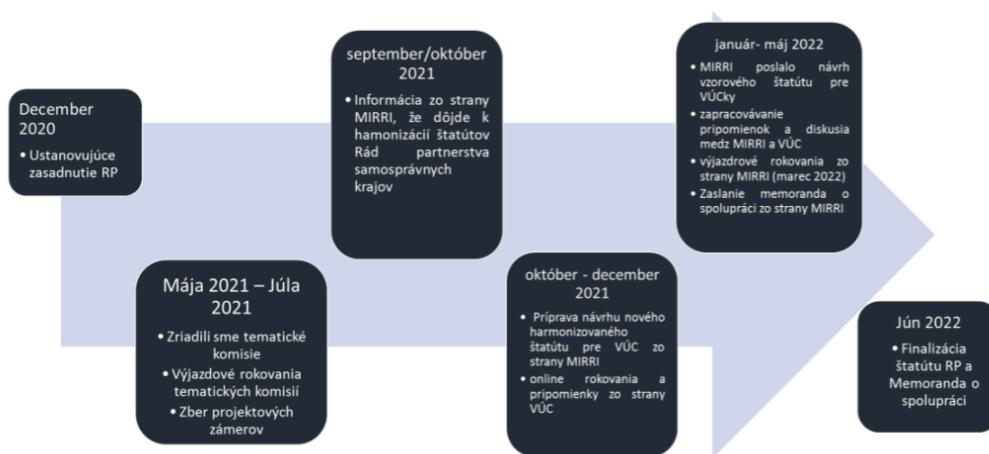
K aktívnej spolupráci kraj vyzýval aj širokú verejnosť prostredníctvom svojej webovej stránky. Napriek tomu informácie o zasadnutiach tematických komisií a koordinačných štruktúr SPR boli zverejňované až post-hoc.

Na ustanovujúcom zasadnutí Rady partnerstva v decembri 2020 Rada schválila vstupnú správu PHSR/IÚS vo verzii so zapracovanými pripomienkami od členov Rady partnerstva. Vstupná správa bola po schválení zastupiteľstvom KSK v lete 2021 zaslaná aj na MIRRI. V druhej polovici 2021 a prvej polovici 2022 prebiehali rokovania krajov s MIRRI k téme zharmonizovania štatútov Rád partnerstva. Počas tohto obdobia boli aktivity Rád partnerstiev pozastavené. Na jeseň 2022 bol ministerkou investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie schválený aktualizovaný štatút Rady partnerstva KSK, čo odštartovalo plánovanie ďalších aktivít Rady partnerstva KSK. Pre aktívne pokračovanie v príprave programového obdobia zástupcovia Odboru regionálneho rozvoja zároveň od leta 2022 opäť vycestovali do regiónov na stretnutia so zástupcami a zástupkyňami SPR.

Úrad KSK počas prípravy IÚS vo viacerých kolách robil zber projektových zámerov do zásobníka projektov. Pre účel zberu zverejnil excelovský súbor, do ktorého bolo projektový zámer potrebné spísať a následne zaslať na spracovanie na zbernú emailovú adresu sekretariátu Rady partnerstva. Dovedna bolo vyzbieraných 2980 projektových zámerov, ktorých prehľad Odbor regionálneho rozvoja spracoval v analytickom softvéri a zverejnil na webových stránkach Rady partnerstva.

Stav spracovania IÚS

Z dôvodu prieťahov a chýbajúcej metodiky Odbor regionálneho rozvoja nemal možnosť sfinalizovať nové PHSR, preto bol na 32. zasadnutí zastupiteľstva KSK dňa 22.8.2022 prezentovaný návrh na predĺženie platnosti súčasného PHSR KSK 2014-2021 do doby prijatia nového PHSR Zastupiteľstvom KSK.

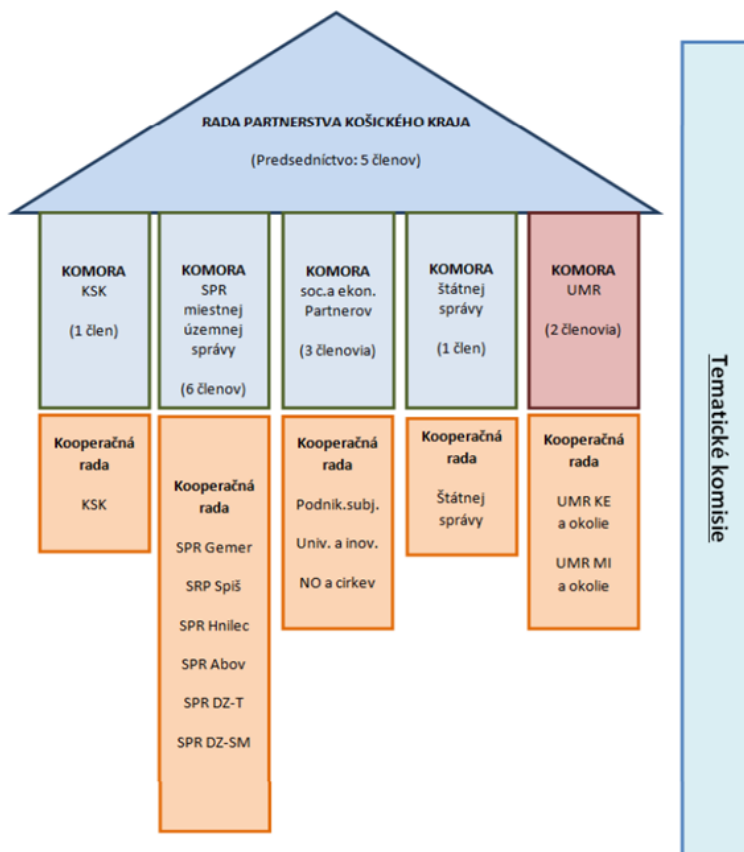

Téma: Porovnanie Štruktúr Rád partnerstva KSK a BBSK

Košický kraj

Rady partnerstva pre integrovaný územný rozvoj predstavujú inštitucionálny mechanizmus pre definovanie územných cieľov prostredníctvom Integrovannej územnej stratégie a ich realizáciu v programovom období EÚ 2021 až 2027. Majú slúžiť ako komunikačná a rozhodovacia platforma pre trvalú spoluprácu sociálno-ekonomických partnerov v príslušnom území. Absenciou jasného metodického rámca pre rady partnerstva v začiatkoch prípravy Integrovaných územných stratégií sa v krajoch vyskytli rôzne prístupy k ich zloženiu. Košický kraj sa rozhodol pre robustnejšiu štruktúru so zapojením vysokého počtu partnerov.

Schéma Rady partnerstva KSK (podľa pôvodného štatútu z roku 2020)

Okrem štruktúry zloženej z predsedníctva a piatich komôr s hlasovacím právom a tematických komisií s poradným hlasom, ktoré boli štandardom vo všetkých krajoch, boli v Rade partnerstva KSK pod každou z komôr formálne zriadené Kooperačné rady. Kooperačné rady pozostávali zo zástupcov a zástupkyň socio-ekonomických partnerov a zo svojich radov si volili predsedu alebo predsedníčku, ktorí ich zastupovali v komorách. Predsedovia komôr tvorili predsedníctvo Rady partnerstva.

Do Kooperačných rád, z ktorých napokon vzišlo 13 osôb do jadra Rady partnerstva s rozhodovacím právom, bolo nepočítajúc regionálne koordinačné štruktúry SPR a UMR oficiálne zapojených dovedna 168 socio-ekonomických partnerov:

- Komora KSK
  - o Kooperačná rada KSK RR: 12 členov a členiek, prevažne zástupcovia a zástupkyne odborovo VÚC
- Komora štátnej správy
  - o Kooperačná rada štátnej správy: 21 členov a členiek zastupujúcich ministerstvá, úrady splnomocnencov, okresné úrady a úrady práce, sociálnych vecí a rodiny
- Komora sociálno-ekonomických partnerov
  - o Kooperačná rada podnikateľských subjektov: 24 členov a členiek, z prostredia významnejších podnikov, agentúr a asociácií
  - o Kooperačná rada akademického sektora a inovačných subjektov: 24 členov a členiek, prevažne z prostredia vedecko-výskumných inštitúcií
  - o Kooperačná rada neziskových organizácií a cirkví: 87 členov a členiek, z toho približne tretina zložená z miestnych akčných skupín a regionálnych rozvojových agentúr, zvyšok pozostával z rôznych mimovládnych neziskových organizácií

Okrem Kooperačných rád sa vysokým počtom členov a členiek vyznačovali aj tematické komisie pri Rade partnerstva. Tematické komisie boli vytvorené pre každú prioritu definovanú v IÚS, pozostávali z odborníkov a odborníčok pôsobiacej v danej oblasti a boli hlavným pracovným a poradným orgánom pre Radu partnerstva. Z organizačného hľadiska boli komisie vedené voleným predsedom a pozostávali minimálne z 3 členov alebo členiek. Návrh na člena tematickej komisie mohla Predsedovi Rady partnerstva predložiť každá Komora.

Ustanovujúce zasadnutie Tematických komisií Rady partnerstva sa uskutočnilo 2.6.2021, pričom následne každá komisia absolvovala osobitné výjazdové stretnutie. V siedmich komisiách bolo oficiálne zapojených spolu 188 partnerov, a to:

- Životné prostredie: 20 členov a členiek
- Sociálne záležitosti a zdravotníctvo: 36 členov a členiek
- Udržateľná doprava: 22 členov a členiek
- Cieľ politiky súdržnosti 1: 29 členov a členiek
- Školstvo a šport: 30 členov a členiek
- Rozvoj vidieka: 20 členov a členiek
- Kultúra a cestovný ruch: 31 členov a členiek

Členovia a členky tematických komisií sa prekrývali iba výnimočne. Prevažnú časť členskej základne tematických komisií Rady partnerstva tvorili zástupcovia a zástupkyne SPR a UMR.

Ako dôvod pre zapojenie vysokého počtu členov a členiek bola prezentovaná potreba identifikovať problémy, potreby a kľúčové investície rozvoja pre náš kraj, potrebujeme spolupracovať. Do tematických komisií sme preto vyberali zástupcov, ktorí sa zaslúžili o jeho rozvoj, sú aktívni a chcú spolu s nami rozvíjať východ.

Napriek dobrému úmyslu bola robustná štruktúra orgánov Rady partnerstva spojená s niekoľkými problémami, najmä z hľadiska komunikácie. Pri počte vyše 350 aktérov bolo pre kraj výzvou správne a dostatočne všetkým členom a členkám komunikovať detaily a očakávania od ich zapojenia v štruktúrach Rady partnerstva. ÚSVROS počas organizovania vlastných aktivít v rámci spätnej väzby na prácu Rady partnerstva KSK opakovane získal prevažne od socio-ekonomických partnerov v území

vyjadrenia, že o svojom zapojení neboli informovaní, hoci sa nachádzajú v zoznamoch členov a členiek.

Banskobystrický kraj

Banskobystrický kraj sa taktiež snažil o širšie, no efektívne zapojenie partnerov z územia. Štruktúra orgánov Rady partnerstva pozostávala z predsedníctva a komôr s rozhodovacím právom, okrem toho ako pracovno-poradný orgán vznikli Tematické pracovné skupiny (ďalej len „TPS“). Členstvo vo všetkých orgánoch bolo na dobrovoľnej báze. S požiadavkou o členstvo v ôsmich TPS bolo spolu oslovených 137 vytipovaných aktérov z územia. Možnosť stať sa členom TPS ostala otvorená širokej verejnosti aj po ich sformovaní. Stretnutia TPS boli koordinované zodpovednými zástupcami BBSK a verejnosť o nich informovali vždy vopred prostredníctvom webstránky venovanej Integrovanej územnej stratégii BBSK. Členovia TPS sa podieľali prevažne na formulovaní cieľov a priorít kraja a pripomienkovaní pripravovaných dokumentov. Aktívna komunikácia a výmena informácií s BBSK prebiehala elektronickou poštou, online nástrojmi a vytvoreným virtuálnym priestorom cez aplikáciu SharePoint.

V TPS zapojené organizácie z tretieho sektora boli taktiež požiadané o nomináciu svojho zástupcu/zástupkyne do Komory socio-ekonomických partnerov Rady partnerstva. Na túto pozíciu kandidovali napokon 2 členovia a 1 členka TPS. Možnosť hlasovať o kandidátoch a kandidátke na zástupcu/zástupkyňu MNO v rozhodovacích orgánoch Rady partnerstva bola ponúknutá všetkým približne 1100 mimovládnych neziskovým organizáciám registrovaným alebo pôsobiacim na území Banskobystrického kraja. Do hlasovania sa zapojila iba desatina z oslovených. Zástupkyňou MNO v RP sa následkom hlasovania stala Martina Strmeňová z Centra komunitného organizovania, ktorá bola členkou TPS Občianska spoločnosť.

V porovnaní s Košickým krajom bolo oficiálne v príprave IÚS Banskobystrického kraja na úrovni orgánov Rady partnerstva zapojených menej socio-ekonomických partnerov, avšak s aktívnejšou účasťou a komunikáciou.

Nitriansky samosprávny kraj

Spracovala Ľuba Lachká, regionálna koordinátorka pre NSK

Príprava strategických dokumentov PHRSR a IUS

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja a Integrovaná územná stratégia NSK boli spracované v rámci projektu „Inteligentný a lepší Nitriansky samosprávny kraj“, ktorý bol podporený v OP Efektívna verejná správa. Spracovateľom a odborným garantom PHRSR NSK bol Ústav regionalistiky a rozvoja vidieka, Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre (ďalej SPU). Koordinátorom prípravy PHRSR bol Odbor strategických činností Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja. Dokument PHRSR bol v septembri 2022 prerokovaný v komisiách Zastupiteľstva NSK a schválený v Zastupiteľstve NSK dňa 17.10.2022 Uznesením č.142/2022. Jednotlivé časti dokumentu sú zverejnené na webe NSK <https://www.unsk.sk/zobraz/obsah/52817>

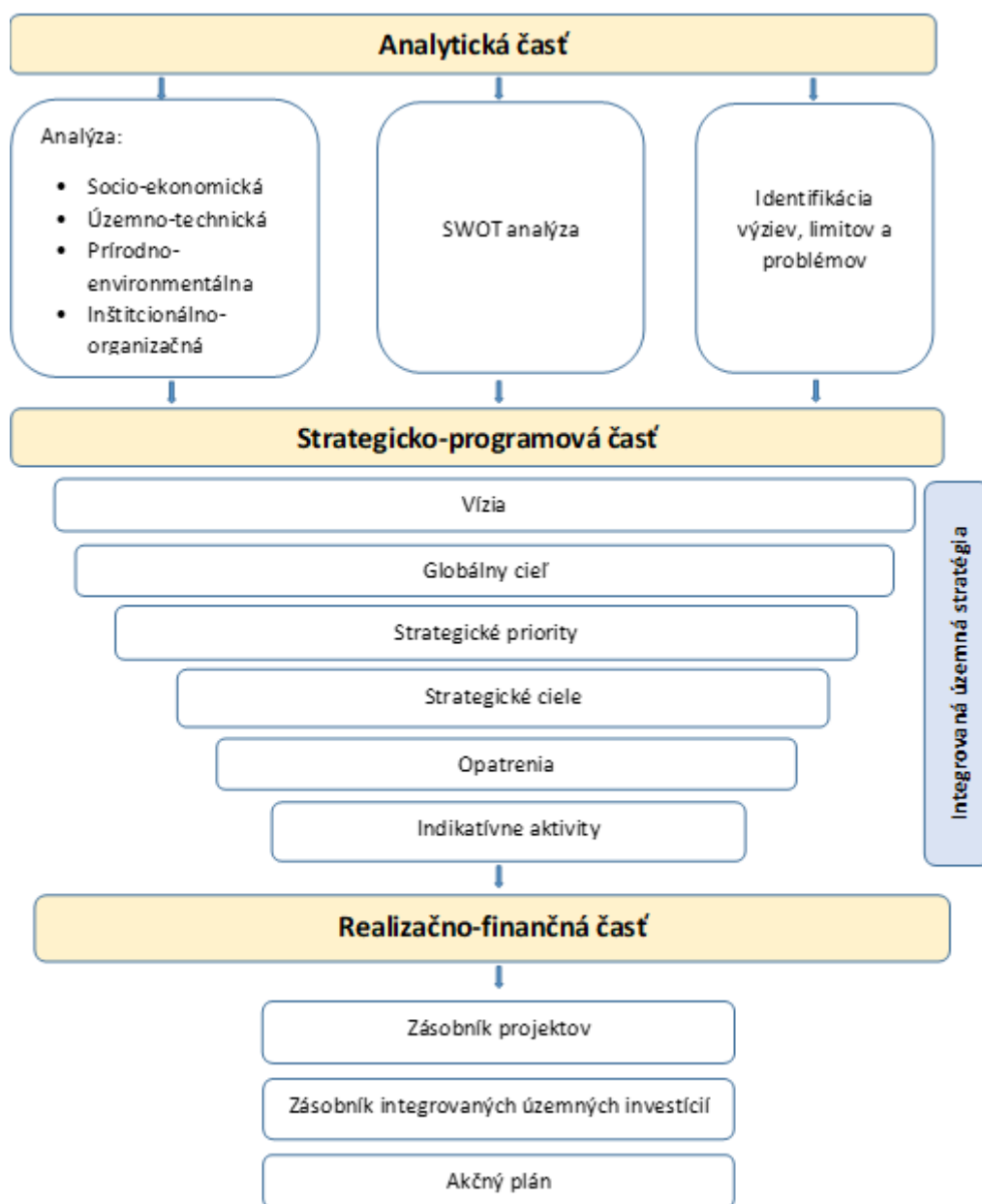
Základným podkladovým materiálom pre rozhodnutie NSK o spracovaní nového PHRSR/IUS a zároveň zadávacím dokumentom pre jeho participatívnu tvorbu bola vstupná správa spracovaná v roku 2020. Po jej schválení zastupiteľstvom NSK sa začala v januári 2021 realizovať inventarizačná, analytická a prognostická fáza tvorby PHRSR zameraná na spracovanie analytických podkladov. Pre spracovanie analýz boli využité sekundárne dáta z dostupných databáz, ako aj z existujúcich strategických dokumentov. Súčasťou bolo aj primárne zisťovanie (dotazníkový prieskum) realizované na úrovni samospráv.

Na základe výstupov analýz boli identifikované výzvy spracované vo forme stromu problémov. Tieto boli diskutované a korigované v pracovných skupinách a zverejnené na webovom sídle Úradu NSK. V nadväznosti na identifikované výzvy rozvoja NSK bola formulovaná rozvojová vízia a zdefinovaný

globálny cieľ. Taktiež boli navrhnuté priority a strategické ciele (6 strategických priorít, každá z nich má stanovené vlastné strategické ciele).

Jednotlivé strategické ciele boli rozpracované do úrovne opatrení a indikatívnych aktivít. V rámci opatrení sú vymedzení aj aktéri zodpovední za implementáciu, cieľové skupiny, možné zdroje financovania a monitorovacie indikátory. Detailný opis vízie, priorít, cieľov a opatrení je uvedený na webe NKS v rámci dokumentu [Strategicko-programova cast PHRSR NSK do roku 2030 \(6\).pdf](#)

Schéma Štruktúry PHRSR NSK do roku 2030 (zdroj: Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2030, Úvodná časť dokumentu).

Pri spracovaní PHRSR/IUS NSK bol uplatnený expertno-komunitný prístup. Expertnú zložku reprezentovali spracovateľ (Ústav regionalistiky a rozvoja vidieka FEŠRR SPU v Nitre, 6 expertov) a jednotlivé odbory Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja (10 expertov), ktorých činnosť koordinoval Odbor strategických činností NSK. Princiálnou zmenou a posilnením komunitného prístupu v plánovaní v aktuálnom programovacom období 2021 - 2027 bolo vytvorenie nových strategicko-plánovacích regiónov (SPR) a území udržateľného mestského rozvoja (UMR). V Nitrianskom kraji sa vytvorilo 7 strategicko-plánovacích regiónov. Ich fungovanie bolo podporené vytvorením 7 organizačných strategicko-plánovacích jednotiek na území 7 okresov NSK. Okrem SPR boli vytvorené aj 2 mestské funkčné regióny (UMR). Zloženie SPR a UMR v rámci NSK je nasledovné (zdroj: [Strategicko-programova cast PHRSR NSK do roku 2030 \(6\).pdf](#)):

SPR Nitra 65 obcí

SPR Nové Zámky 62 obcí

SPR Levice 89 obcí

SPR Komárno 41 obcí

SPR Topoľčany 54 obcí

Územie udržateľného mestského rozvoja UMR - krajské mesto Nitra a 26 obcí

UMR - mestá Nové Zámky, Komárno, Hurbanovo a obec Bajč.

SPR Zlaté Moravce 33 obcí

SPR Šaľa 10 obcí

Na tvorbe PHSR NSK participovalo 19 koordinátorov SPR. Komunitný prístup bol reprezentovaný aj širokým spektrom subjektov (firmy, obce, štátne podniky, univerzity, stredné školy, kultúrne inštitúcie, knižnice, MVO, cirkevné organizácie...), ktoré participovali na príprave PHSR/IUS v rámci jednotlivých pracovných skupín (PS). 169 zástupcov malo možnosť participovať na tvorbe PHSR/IUS v rámci piatich PS (37 členov v pracovnej skupine „Inovatívna, udržateľná a konkurencieschopná ekonomika“, 22 členov v pracovnej skupine „Udržateľný regionálny agropotravinársky komplex a najmä spracovateľský a distribučný reťazec“, 20 členov v pracovnej skupine „Životné prostredie, ekosystémové služby a zelená infraštruktúra“, 24 členov v pracovnej skupine „Smart energetika, dopravná a technická infraštruktúra“ a 66 členov v pracovnej skupine „Rozvoj udržateľných komunit a ich kvality života, vrátane sociálnej infraštruktúry“).

Zastúpenie v pracovných skupinách bolo tvorené na základe priameho oslovenia expertov v rámci NSK a následného zaslania vyplneného dotazníka jednotlivými oslovenými expertmi. Zoznam členov je uvedený na webe NSK v rámci dokumentu [Strategicko-programova cast PHSR NSK do roku 2030 \(6\).pdf](#)

Príprava strategicko-programovacej a realizačno- finančnej časti PHSR bola prepojená s prípravou Integrovannej územnej stratégie NSK (IUS NSK). Jej hlavným účelom je zabezpečenie integrovaného územného rozvoja NSK prostredníctvom realizácie investícií v rámci špecifických cieľov Programu Slovensko 2021 – 2027. Alokácia na implementáciu IUS na roky 2021-2027 pre Nitriansky samosprávny kraj bola stanovená vo výške 121 990 575 €.

Alokácia pre územie UMR Nitra predstavuje čiastku 45 460 928 € a alokácia pre územie UMR Nové Zámky – Komárno čiastku 30 283 440 € (zdroj: *Integrovaná územná stratégia Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027*).

Rozdelenie regionálnej alokácie IÚS NSK 2021-2027 na ciele politiky súdržnosti („CP“) je nasledovné:

CP1: 10 000 000,00 € (8,20%)

CP2: 37 000 000,00 € (30,33%)

CP3: 31 390 575,00 € (25,73%)

CP4: 21 000 000,00 € (17,21 %)

CP5: 22 600 000,00 € (18,53%)

Hlavným nástrojom implementácie Integrovannej územnej stratégie v NSK sú integrované územné investície. Rozdelenia regionálnej alokácie IÚS NSK 2021-2027 na špecifické ciele a opatrenia a schvaľovanie integrovaných územných investícií v sú v rozhodovacej kompetencii Rady partnerstva NSK, ktorej hlavnou úlohou je koordinácia prípravy a implementácie IUS a zabezpečenie participatívneho prístupu k integrovanému rozvoju regiónu .

Rada partnerstva pre integrovaný územný rozvoj NSK (RP NSK) bola konštituovaná 1.6.2021. Schválenie jej štatútu a rokovacieho poriadku podliehalo rozhodnutiu MIRRI (tak ako v ostatných samosprávnych krajoch), ktoré jej bolo oficiálne udelené. RP NSK má 4 komory. Komoru regionálnej samosprávy zatupuje 1 člen, ktorým je NSK, komoru miestnej samosprávy zastupujú jednotlivé SPR (7 členov) a UMR (2 členovia), komora štátnej správy (ministerstvá a úrad vlády) má 12 členov a komora sociálno ekonomických partnerov má 21 členov.

Celkovo je Regionálnej rade zastúpených 43 členov, z toho jedna členka RP zastupuje MVO sektor (zdroj: [Zoznam clenov Rady partnerstva NSK.pdf](#)). Predsedom RP NSK je predseda NSK. Zloženie členov v Rade partnerstva bola navrhnuté ešte na začiatku tvorby IUS. Následne bol zo strany MIRRI vypracovaný a schválený Jednotný metodický rámec, ktorý definoval aj základné podmienky pre

fungovanie RP. Prijatie novej metodiky zloženie RP NSK neovplyvnilo, nedošlo k zmenám členov. RP NSK zasadala prezenčne dva krát za celé obdobie svojho fungovania (v júni 2021 na ustanovujúcom stretnutí a v októbri 2022 na stretnutí ohľadom schvaľovania vybraných IUI). O ostatných dôležitých otázkach (napr. schválenie IUS a IUI vrátane finančných alokácií) RP NSK hlasovala per-rollam.

Rada partnerstva podľa predpísaného štatútu volí aj členov tematických komisií (TK), ktoré sú poradným orgánom RP. Vzhľadom na zmeny na NSK po regionálnych voľbách je ešte potrebný čas na to, aby tematické komisie začali fungovať. Avšak dá sa predpokladať, že tematické komisie svojim zložením budú nadväzovať na členov existujúcich pracovných skupín, ktoré sa podieľali na tvorbe PHSR/IUS. Keďže TS sú „len“ poradným orgánom RP NSK, členovia RP si môžu ale nemusia od členov TK žiadať stanoviská k svojim rozhodnutiam.

Zhodnotenie procesu tvorby a nastavenia implementácie strategických dokumentov PHSR/IUS v NSK

Silné stránky:

- Profesionálne realizovaný proces prípravy a spracovania PHSR/IUS NSK. Bolo dobrým rozhodnutím NSK zadať spracovanie PHSR/IUS externej inštitúcii - Ústavu regionalistiky a rozvoja vidieka Slovenskej poľnohospodárskej univerzity, ktorá má dlhoročné skúsenosti s prípravou strategických dokumentov.
- Zachovanie princípu participatívnosti pri tvorbe PHSR /IUS formou vytvorenia 7 strategicko - plánovacích regiónov a ich kapacitným posilnením formou vytvorenia 7 strategicko - plánovacích jednotiek (SPJ) v jednotlivých okresoch NSK. SPJ zohrávali dôležitú úlohu pri vytváraní podmienok pre zabezpečenie komunikácie medzi tvorcami PHSR/IUS a reprezentantmi daného územia na základe osobných facilitovaných stretnutí (neskôr online stretnutí kvôli COVID).
- Vytvorená sieť regionálnych „stakeholderov“, s ktorými má NSK rozvinutú dlhodobú spoluprácu na základe realizácie programov LEADER a CLLD.
- Možnosť pripomienkovania vzniknutých strategických dokumentov zo strany pracovných skupín, kde boli zastúpené aj viaceré MVO z NSK.
- Vytvorenie Rady partnerstva ako participatívneho nástroja na prípravu, implementáciu a monitoring výsledkov integrovaných územných stratégií
- Stanovenie pomerne jasných kritérií fungovania Rady partnerstva na základe Jednotného metodického usmernenia zo strany MIRRI, čím sa dosiahla určitá miera kompatibility pri dosahovaní cieľov programu Slovensko a implementovaní EŠIF v rámci jednotlivých IUS.

Výzvy:

- Nedostatočné metodické usmerňovanie NSK a nedostatočná koordinácia tvorby PHSR/IUS zo strany MIRRI. Išlo napr. o meškanie s tvorbou metodických pokynov, stretnutiaí, ktoré boli zamerané na metodické usmernenie NSK neboli obsahovo prispôsobené aktuálnemu stavu spracovania PHSR/IUS NSK, časté zmeny v rozhodnutiach MIRRI, ktorých dôsledkom bola nevyhnutnosť prepracovávať často krát finálne verzie strategických dokumentov.
- Prílišná orientácia NSK pri príprave PHSR/IUS na spoluprácu s SPR a s „overenými“ partnermi z predchádzajúcich programov (najmä zástupcami miestnej samosprávy). Nedostatok priestoru pre zapájanie sa nových partnerov a iniciatív, ako aj nových cieľových skupín (napr. v prípravných komisiách PHSR/IUS nebolo dostatočné zastúpenie mladých ľudí).
- Príliš veľký počet členov zastúpených v prípravných komisiách PHSR, ktorý síce umožnil širokému spektru regionálnych inštitúcií participovať na pripomienkovaní PHSR/IUS, ale zároveň neumožňoval dostatočnú facilitáciu celého procesu formou osobných stretnutí.
- Nebol vytvorený dostatočný časový priestor pre expertov zastúpených v komisiách na posúdenie strategických materiálov, neboli stanovené dostatočné jasné kritériá posudzovania

- Príliš veľa členov zastúpených v Rade partnerstva NSK, nejasné kritériá výberu členov a stanovenia počtu členov RP NSK v rámci jednotlivých komôr. Príliš veľký počet členov RP NSK výrazne znižuje možnosť zvolávať a efektívne facilitovať stretnutia, nevytvára sa dostatočný priestor na diskusiu a následné rozhodovanie o strategických materiáloch a ich implementácii. Hlasovanie per-rollam nedokáže v plnej miere nahradiť facilitovaný proces osobných stretnutí.
- Viac menej formálna úloha tematických komisií ako poradného orgánu RP, ktorý členovia RP pri svojom rozhodovaní môžu a nemusia osloviť (ide skôr o proklamatívne ako o skutočné zadefinovanie úlohy TS v participatívnom procese)
- Nedostatočná revízia a aktualizácia uskutočniteľnosti jednotlivých IUI predložených v zásobníku IUS NSK a príliš rýchle rozhodovanie o dokumente IUS (požiadavka NSK na schvaľovanie IUS so zadefinovanými IUI a alokáciami na ich podporu bez potreby revízie ich uskutočniteľnosti bola do 9.12.2022)
- Nedostatočné kritériá pre výber IUI a ich implementáciu v nadväznosti na plnenie indikátorov naplánovaných v rámci jednotlivých strategických cieľov vytvára priestor na netransparentný lobbying.

Odporúčania:

- Realizovať revíziu IUI v IUS NSK z hľadiska ich aktuálnosti a uskutočniteľnosti, realizovať realokáciu finančných zdrojov IUI na základe výsledkov revízie.
- Stanoviť kritériá podpory IUI v nadväznosti na plnenie indikátorov naplánovaných v rámci jednotlivých strategických cieľov.
- Vytvoriť v rámci činnosti RP NSK dostatočný priestor na diskusiu a objektívne rozhodovanie o implementácii IUS na báze osobných facilitovaných stretnutí (zvolávanie separátnych stretnutí členov jednej komory, kde bude dostatočný priestor na diskusiu a prijatie stanovísk a následné zvolanie celej RP NSK, kde budú závery zo stretnutí jednotlivých komôr prezentované a kde sa príjmu definitívne rozhodnutia).
- Stanoviť tematické komisie s menším počtom členov a zvýšiť ich participáciu na rozhodovacom procese o implementácii IUI v rámci IUS NSK.
- Zlepšiť komunikáciu medzi zástupcami RP NSK, technickým sekretariátom RP NSK a MIRRI ohľadom riešenia konkrétnych otázok týkajúcich sa implementácie IUI (napr. možnosti podpory komunitných grantových programov v rámci Cieľa 5...).
- Zvýšiť kapacitu pri implementácii IUS NSK na základe zintenzívnenia spolupráce technického sekretariátu NSK s ďalšími odbormi NSK (napr. Odborom strategických činností, kde boli vytvorené nové pozície zamerané na posilnenie občianskej participácie v rámci NSK).